

เฉลย ประโยค ๑ - ๒
และเปรียญตรี ปีที่ ๑ - ๒
แปล มคอเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔

แปล โดยพยัญชนะ

๑. จุฬปนฺนโกปิ สุริยํ โอลฺเลนุโต ตํ ปิไลตักํ รโฆรณํ รโฆรณนฺติ ปริมชฺชนุโต
 นิสฺสิทฺธิ ๑ ตสฺส ตํ ปิไลตักขณฺทํ ปริมชฺชนตสฺส กิลฺลิกฺโข อโหสิ ๑ ตโต จินฺนเตสิ อิทํ ปิไลตักขณฺทํ
 อติวีย ปฺริสฺสุทฺธํ อิมํ ปนฺน อตฺตภาวํ นิสฺสาย ปฺริมปกฺตี ชหิตฺวา เอวํ กิลฺลิกฺโข ชาตํ อนิจฺจา วต
 สงฺขาราคิ ขยวํ ปฺนฺนุสเปนฺโต วิปฺสฺสนํ วฑฺฒเนสิ ๑ สตฺถา จุฬปนฺนตสฺส จิตฺตํ วิปฺสฺสนํ
 อารุพฺพหฺนฺติ ญตฺวา จุฬปนฺนตฺ วํ เอตํ ปิไลตักขณฺทเมว สงฺกิลฺลิกฺโข รชฺชชิตฺนฺติ มา สลฺยํ กริ
 อพฺภนฺตเร ปนฺน เต รากฺรชาทโย อตฺถิ เต หราหิตี วตฺวา โอลฺภาสํ วิสฺสชฺเชตฺวา ปฺรโต นิสฺสินฺโน
 วีย ปฺณฺณายมานฺรูโป หุตฺวา อิมํ คาลา อภาสิ

ราโค รโฆ น จ ปนฺน เรณฺญ วุจฺจติ
 รากฺสเสตํ อธิวณฺํ รโฆติ
 เอตํ รชํ วิปฺปชหิตฺวา ภิกฺขโว
 วิหฺรณฺติ เต วิคฺตรชฺสฺส สาสเน ...ติ ๑

แปล โดยอรรถ

๑. สตฺถา มหาชนฺสฺส ปฺริวิตกฺกํ ญตฺวา ชมฺพุก ตว อุปฺนฺนจกานํ กงฺขํ จินฺนทาหิตี
 อาห ๑ โส อหฺมปิ ภนฺเต เอตฺตกเมว ปจฺจาสีสามิตี วตฺวา จตฺตถชฺฌานํ สฺมาปชฺชิตฺวา อุฏฺฐาย
 ตาลปฺปมาณํ เวหาสํ อพฺภุคฺคณฺตฺวา สตฺถา เม ภนฺเต ภควา สาวโกหฺมสฺมีต วตฺวา โอรุยฺห
 วนฺนทิตฺวา ปฺนฺน ทฺวิตาลมตฺตํ ติตาลมตฺตนฺติ เอวํ สตฺตตาลมตฺตํ เวหาสํ อพฺภุคฺคณฺตฺวา โอรุยฺห
 อตฺตโน สวากภาวํ ชานาเปสิ ๑ ตํ ทิสฺวา มหาชนฺโน อโห พุทฺธา นาม อจฺฉริยา อนฺนมคฺคณาติ

จินุเตสิ ฯ สตุถา มหาชเนน สหุธิ กเถนุโต เอวมาห อัย เอตุตกำ กาลัม ตุมเหหิ อากตสกุการ
กุสกุเคน ชิวหกุเค รเปตฺวา ตปจฺรณัม ปุเรมีติ อิท นินฺวตุโถ สเจ อิมินา อุปาเยน วสุสสຕ
ตปจฺรณัม ปุเรยฺย ยา จ อสุส อิทานิ กุลัม วา ภตฺตัม วา กุกุกุจายิตฺวา อภฺยชนฺตสุส ภตฺตจฺเจทน-
กุสลเจตนา ตสุสา ตัม ตปจฺรณัม โสฬสีปี กัลลํ นาคุฆตฺติ อานุสนฺธิ ฆมฺเมตฺวา ชมฺมํ เทเสนุโต อิมํ
คาถมาห

มาเส มาเส กุสกุเคน

พาโล ภฺยเชถ โภชนํ

น โส สงฺขาตฺตมฺมานํ

กัลลํ อकुฆตฺติ โสฬสีนฺติ ฯ

ตสุสตุโถ สเจ พาโล อปริยฺยวาทฺตมฺโม สีลาทิกุณา ปริพาหิโร ติตฺถายตเน
ปพฺพชฺชิตฺโต ตปจฺรณัม ปุเรสุสามีติ มาเส มาเส สมฺปตฺเต กุสกุเคน โภชนํ ภฺยชนฺโต วสุสสຕ
ภฺยเชถ โภชนํ ฯ น โส สงฺขาตฺตมฺมานํ กัลลํ อकुฆตฺติ โสฬสีนฺติ สงฺขาตฺตมฺมา วุจฺจุนฺติ ภาตฺตมฺมา
ตฺถลิตฺตมฺมา เตสุ เหฏฺฐิมโกฏฺฐิยา โสตาปนฺโน สงฺขาตฺตมฺโม อุปริมโกฏฺฐิยา ชีณาสโว อิมํ
สงฺขาตฺตมฺมานํ โส พาโล กัลลํ นาคุฆตฺติ โสฬสีนฺติ ปุคฺคลาธิฏฺฐานา เทสนา ฯ อัย ปเนตฺถ
อตุโถ ยา จ ตสุส ตธา ตปจฺรณัม ปุเรนฺตสุส วสุสสຕ เจตนา ยา จ สงฺขาตฺตมฺมานํ กุลัม วา
ภตฺตัม วา กุกุกุจายิตฺวา อภฺยชนฺตานํ เอกา ภตฺตจฺเจทนกุสลเจตนา, ตสุสา เจตนาย สา ตาว
ทิมฺรตฺตัม ปวตฺตเจตนา โสฬสี กัลลํ นาคุฆตฺติ ฯ อิทํ วุตฺตัม โหติ ยํ ตสุสา สงฺขาตฺตมฺมานํ เจตนาย
ผลํ ตัม โสฬสโกฏฺฐาเส กตฺวา ตโต เอกํ ปุณฺ โสฬสโกฏฺฐาเส กตฺวา ตโต เอกสุส โภจฺจาตฺต
ยํ ผลํ ตเวท ตสุส พาลสุส ตปจฺรณฺโต มหฺนตฺตรนฺติ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมงกับ ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ๑ - ๒
และเปรียญตรี ปีที่ ๑ - ๒

แปล มคอเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. แม่ อ. ภิกษุชื่อว่า จุพป็นถกะ แลคอยู่ ซึ่งพระอาทิตย์ นั่งลูบค้ำอยู่แล้ว ซึ่งผ้า
เก่าผืนนั้น ด้วยปริกรรมว่า รโฆหณ รโฆหณ ดังนี้ ฯ เมื่อภิกษุชื่อว่าจุพป็นถกะนั้น ลูบค้ำอยู่
ซึ่งท่อนแห่งผ้าเก่าผืนนั้น อ. ท่อนแห่งผ้าเก่า เป็นของเสร้างอมองแล้ว ได้เป็นแล้ว ฯ ลำดับนั้น
อ. ภิกษุชื่อว่าจุพป็นถกะ คิดแล้วว่า อ. ท่อนแห่งผ้าเก่านี้ เป็นของหมดจกรอบแล้วเกินเปรียบ
ยอมเป็น แต่ว่า อ. ท่อนแห่งผ้าเก่า อาศัยแล้ว ซึ่งภาวะคือตนนี้ละแล้ว ซึ่งปกติอันมีในก่อน
เป็นผ้าเสร้างอมองอย่างนี้ เกิดแล้ว อ. สังขาร ท. ไม่เที่ยงหนอ ดังนี้ เริ่มตั้งอยู่ ซึ่งความสิ้นไป
และความเสื่อมไป ยังวิปัสสนาให้เจริญแล้ว ฯ อ. พระศาสดา ทรงทราบแล้วว่า อ. จิตของภิกษุ
ชื่อว่าจุพป็นถกะ ขึ้นแล้ว สู้วิปัสสนา ดังนี้ ตรัสแล้วว่า คุณก่อนจุพป็นถกะ อ. เธออย่ากระทำ
แล้ว ซึ่งความหมายรู้ว่า อ. ท่อนแห่งผ้าเก่านี้แน่เทียว. เป็นผ้าเสร้างอมองแล้ว เป็นแผ่นผ้าอันฐิติ
ยอมแล้ว ย่อมเป็น ดังนี้ ก็ อ. ฐิติ ท. มีฐิติคือรากะเป็นต้น มีอยู่ ในภายใน ของเธอ อ. เธอ
จงนำไป ซึ่งฐิติ ท. มีฐิติคือรากะเป็นต้น เหล่านั้น ดังนี้ ทรงเปล่งแล้ว ซึ่งพระรัศมี เป็นผู้มี
พระรูปปรากฏอยู่ ราวกะว่าประทับนั่งแล้วข้างหน้า เป็น ได้ทรงภายิตแล้ว ซึ่งพระคาถา
ทั้งหลายเหล่านี้ว่า

อ. รากะ อันเรายอม เรียกว่าฐิติ ก็แต่ว่า อ. รากะ อันเรา
ยอมไม่เรียกว่าละออง อ. คำนี้ว่า ฐิติ ดังนี้ เป็นชื่อของรากะ
ยอมเป็น อ. ภิกษุ ท. เหล่านั้น ละขาดแล้ว ซึ่งฐิติคือรากะนั้น
ยอมอยู่ในพระศาสนา ของพระพุทธเจ้า ผู้มีฐิติคือรากะไปปราศ
แล้ว ... ดังนี้ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. พระศาสดา ทรงทราบความปริวิตกของมหาชนแล้ว จึงตรัสว่า ชัมพูกะ เธอจงตัดความสงสัยของพวกอุปัฏฐากของเธอเสีย ๆ ชัมพูกะนั้น กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ แม้ข้าพระองค์ ก็หวังเฉพาะเหตุมีประมาณเท่านี้เหมือนกัน ดังนี้ แล้วเข้าจตุตถฌานลุกขึ้นเหาะไปสู่เวหาสมิมีประมาณชั่วลำตาล กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นศาสดาของข้าพระองค์ ข้าพระองค์เป็นสาวก ดังนี้ แล้วลงมาถวายบังคม เหาะขึ้นสู่เวหาสมิมีประมาณ ๗ ชั่วลำตาล อย่างนี้ ๒ ชั่วลำตาล ๓ ชั่วลำตาลเป็นต้น แล้วลงมายังมหาชนให้ทราบว่าตนเป็นสาวกอีก ๆ มหาชนเห็นเหตุนั้นแล้ว คิดว่า โอ ! ธรรมดาพระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นบุคลลอัศจรรย์ มีพระคุณไม่ธรรมดา ๆ

พระศาสดา เมื่อตรัสกับมหาชน ตรัสอย่างนี้ว่า ชัมพูกะนี้ ใช้ปลายหญ้าคาจิ้มสักการะที่พวกท่านนำมาแตะที่ปลายลิ้น อยู่ประจำในที่นี้ ด้วยคิดว่า เราจะบำเพ็ญการประพุดิตบะ ตลอดกาลเท่านี้ ถ้าเธอพึงบำเพ็ญการประพุดิตบะตลอดคร้อยปีด้วยอุบายนี้ไซ้ร้ ก็การประพุดิตบะนั้นจะไม่ถึงเสียแม้ที่ ๑๖ แห่งกุศลเจตนาเป็นเครื่องตัดภักตของ เธอ ผู้ประพุดิตรังเกียจสกุลหรือภักตแล้วไม่บริโภคอยู่ในบัดนี้ดังนี้แล้ว เมื่อจะทรงสืบอนุสนธิแสดงธรรม ตรัสพระคาถานี้ว่า

คนพาล พึงบริโภคโภชนะ ด้วยปลายหญ้าคา ทุก ๆ เดือน

เขาย่อมไม่ถึงเสียที่ ๑๖ แห่งท่าน ผู้มีธรรมอันกำหนดแล้ว ๆ

พึงทราบเนื้อความแห่งคำอันเป็นพระคาถานั้นว่า

ถ้าคนพาล คือ ผู้มีธรรมอันยังไม่กำหนดรู้ ผู้เห็นห่างจากคุณมีศีลเป็นต้น บวชในลัทธิดีรถิรี บริโภคโภชนะ ด้วยปลายหญ้าคาทุก ๆ เดือนที่ครบรอบแล้ว ด้วยคิดว่าเราจักบำเพ็ญการประพุดิตบะ ชื่อว่า พึงบริโภคโภชนะตลอดคร้อยปี ๆ

ในสองบาทพระคาถาว่า น โส สงฺขาตธมฺมานํ กลํ อคฺขติ โสฬสี มิเตศนา เป็นบุคลลาธิฐานว่า ท่านผู้มีธรรมอันรู้แล้ว คือผู้มีธรรมอันชั่งได้แล้ว ตรัสเรียกว่า ผู้มีธรรมอันกำหนดแล้ว บรรดาท่านผู้มีธรรมอันกำหนดแล้วเหล่านั้น โดยที่สุดชั้นต่ำพระโสคาบัน ชื่อว่า

ผู้มีธรรมอันกำหนดแล้ว โดยที่สุคชั้นสูง พระจีณาสพ ชื่อว่าผู้มีธรรมอันกำหนดแล้ว ชนพาลนั้น
ยอมไม่ถึงเสียที่ ๑๖ แห่งท่านผู้มีธรรมอันกำหนดแล้วเหล่านี้ ฯ

ส่วนเนื้อความในสองบาทพระคาถานี้ มีดังต่อไปนี้

ก็เจตนาของชนพาลนั้น ผู้บำเพ็ญการประพฤติดบะอยู่อย่างนั้น ตลอดร้อยปี
เป็นไปสิ้นราตรีนานเพียงนั้น ยอมไม่ถึงเสียที่ ๑๖ แห่งกุศลเจตนาเครื่องตัดกัถดวงหนึ่ง
ของท่านผู้มีธรรมอันกำหนดแล้ว ประพฤติรังเกียจสกุลหรือกัถแล้วไม่บริ โภค ฯ ข้อนี้มี
พระพุทธานุญาตว่า ผลแห่งส่วนหนึ่งจากส่วนที่ ๑๖ ซึ่งแบ่งผลแห่งเจตนาของท่านผู้มีธรรม
อันกำหนดแล้วนั้นให้เป็น ๑๖ ส่วน แล้วทำแต่ละส่วน ๆ จาก ๑๖ ส่วนนั้นให้เป็น ๑๖ ส่วนอีก
นั้นแล ยิ่งมากกว่าการประพฤติดบะของชนพาลนั้น ฯ

พระมหาทวี เขมมนุโท ป.๗ วัดสามพระยา

สนามหลวงแผนกบาลี

แปล.

ตรวจแก้.